

Arkivnr: 2016/149-18

Saksbehandlar: Jon-Rune Smørdal

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Utval for miljø og samferdsel		06.06.2018
Fylkesutvalet		21.06.2018

Utbetring etter Tunnelsikkerhetsforskriften

Samandrag

Det er fleire usikre moment ved utbetring av tunnelar etter Tunnelsikkerhetsforskriften, både når det gjeld kostnadar, finansiering, omfang og framdrift. I forhold til kostnadsoverslag og finansiering har føresetnadane endra seg sidan plan for utbetring av lange fylkesveggtunnelar vart vedtatt i fylkestinget 13.12.2016. Det vil bli utfordringar med å kunne gjennomføre utbetring av tunnelar etter framdriftsplan som ligg til grunn for utsatt frist og som er sendt til Vegdirektoratet.

Det er usikkerheit i forhold til kor lenge det statlege bidraget som kompensasjon etter Tunnelsikkerhetsforskriften vert vidareført. Fylkesrådmannen meiner det er eit stort behov for å vidareføre det statlege bidraget etter 2019 fram til oppgraderingane er gjennomført, samt auke dei statlege overføringar slik at det vert i samsvar med dei faktiske utgiftene Tunnelsikkerhetsforskriften fører med seg.

For å sikre kontinuitet i planleggings- og anbudsprosessane, og jamn effektiv produksjon, er det ønskjeleg for å ha mest mogleg føreseielege årlege økonomiske rammer og at ein startar prosjektering og førebur anbudsprosessar i god tid. Fylkesrådmannen legg derfor opp til å lyse ut konkurranse for utbetring av Bjorøy og Lyngfjell tunnelane hausten 2018 for å sikre kontinuitet i planlegging, anbudsprosessar og produksjon. Desse utbetringane er dei neste prosjekta som står for tur i 2019 og finansiering er lagt over to år slik at ein har nødvendig fleksibilitet.

I vedteke Investeringsprogram står det at ny framdriftsplan blir sendt Vegdirektoratet etter politisk handsaming av Investeringsprogrammet i desember 2017. På grunn av dei mange usikre momenta nemnt i denne saka, tilrår no fylkesrådmannen å kome attende til oppdatert framdrifts- og finansieringsplan.

Økonomi: Utbetring for å tilfredsstille minstekrava i forskrifta er kalkulert til å koste 1077 mill. 2017-kr. I tillegg er det faglege tilrådingar frå Statens vegvesen om å få gjennomført utbetringar som er kalkulert til 1386 mill. 2017-kr, men det er ikkje endeleg avklart kor mykje av dette som skal gjennomførast. Uvissa i anslaga er på +/- 40%.

Klima: Fylkesrådmannen har ikkje kjennskap til at utbetring av tunnelar vil ha nokon konsekvens for klima.

Folkehelse: Utbetring av tunnelar vil auke tryggleiken i tunnelane og er vurdert til å vere marginalt positivt for folkehelsa.

Regional planstrategi: Plan for utbetring av tunnelar er omtala i RTP og Investeringsprogram for fylkesvegnettet som igjen er forankra i Regional planstrategi.

Forslag til innstilling

1. Fylkesutvalet tar rapportering av utbetring etter Tunnelsikkerhetsforskriften til orientering og fylkesrådmannen kjem attende til oppdatert framdrifts- og finansieringsplan for tunneloppgradering.
2. Fylkesutvalet ser det vert store utfordringar med å finansiere oppgraderingane av tunnelane. Det er eit stort behov for å vidareføre det statlege bidraget etter 2019 fram til oppgraderingane er gjennomført, samt auke dei statlege overføringar slik at det vert i samsvar med dei faktiske utgiftene Tunnelsikkerhetsforskriften fører med seg.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Håkon Rasmussen
fylkesdirektør samferdsel

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Vedlegg

- 1 Fagleg grunnlag frå SVV, framdriftsplan tunneloppgradering
- 2 Finansieringsbehov tunneloppgradering fylkesveg, mai 2017 Statens vegvesen

Fylkesrådmannen, 18.05.2018

Bakgrunn og historikk

Tunnelsikkerhetsforskriften («Forskrift om minimum sikkerhetskrav til visse tunneler på fylkesvegnettet og kommunalt vegnett i Oslo 2014/1566/SD») vart gjort gjeldande 01.01.2015. Etter forskrifta skal tiltaka etter ny forskrift vere sett i verk innan 01.01.2020.

Hordaland fylkeskommune søkte i 2015 om 5 år utsatt frist for gjennomføring av tiltak. Fristen vart forlenga under føresetnad om framdriftsplan for ferdigstilling innan 2025 følgjast. Plan for utbetring av lange fylkesvegtunnelar vart vedtatt i fylkestinget 13.12.2016, som ein del av strategi for drift og vedlikehald av fylkesvegnettet i Hordaland fram mot 2029.

I juni 2017 la fylkesrådmannen fram meldingssak til MISA og fylkesutvalet om auka finansieringsbehov. I Plan for utbetring av lange fylkesvegtunnelar vedteke i 2016, vart det lagt til grunn at:

- 34 tunneler støtta minstekrava i føresegna (alt. A) til saman 713 mill. kr
- sterke faglege tilrådingar (alt. B) til saman 1446 mill. kr
- samla behov 2159 mill. kr

I notat av 19.05.2017 frå Statens vegvesen «Finansieringsbehov for tunneloppgradering fylkesveg, som er vedlagt, vart det lagt til grunn at:

- 37 tunneler støttar minstekrava i føresegna (alt. A) til saman 1077 mill. kr
- sterke faglege tilrådingar (alt. B) til saman 1386 mill. kr
- samla behov 2463 mill. kr

Det går fram av notatet at primissane er endra og at dette har ført til at samla kostnadsoverslag har auka med 304 mill. kr. Uvissa i anslaga er framleis på +/- 40%.

I plan- og byggjeprogram/Investeringsprogram for fylkesvegane i Hordaland er følgjande budsjettsummar satt opp til tunneler dei siste åra (budsjettal):

- 2015: 44,- mill. kr
- 2016: 76,- mill. kr
- 2017: 48,6 mill. kr

I Investeringsprogram for fylkesvegnettet, som fylkesrådmannen la fram hausten 2018, var det satt opp forslag til ei årleg ramme på om lag 100 mill. kr til oppgradering av tunneler. Total vart det lagt opp til å investere 415 mill. kr i perioden 2018-2021, 409 mill. kr i 2022-2025 og 400 mill. kr i 2026-2029. I tillegg vart det under store strekningsvise prosjekt satt opp 250 mill. kr i perioden 2022-2025 til oppgraderingar i Folgefonntunnelen og 1 mill. kr i 2018 for utgreiing av dette prosjektet.

Fylkestinget vedtok i desember 2017 eit nedtrekk frå 100 mill. kr til 60 mill. kr i 2018 for utbetring av tunneler etter Tunnelsikkerhetsforskriften. Det førte til at oppgradering av Bjørøytunnelen og Lyngfjelltunnelen måtte utsettast. Dersom ein føreset at det vert satt av ei årleg ramme på om lag 60 mill. kr vil ikkje tiltaka bli ferdig gjennomført før rundt 2040.

Status for tunneloppgradering i HFK i 2018 etter oppsatt plan

60 mill. kr som er satt av til tunneloppgradering i 2018 går i all hovudsak til Hagaåstunnelen - og Liarostunnelen etter oppsett plan. Tilbakemeldinga frå Statens vegvesen er at arbeidet i desse to tunnelane vert ferdigstilt i løpet av 2018.

Erfaring til no viser at det er viktig å kome tidleg i gang med prosjektering og utlysing av anbuds konkurranse for å klare å gjennomføre prosjekta og få brukt opp dei årlege løyvingane. Statens vegvesen ønskjer derfor at ein lyser ut konkurranse for dei to neste tunnelane på prioriteringslista, Bjørøy og Lyngfjell, hausten 2018.

Statleg bidrag

I tabell C-fk – Grønt hefte inntekssystemet er det ført opp følgjande tal for kompensasjon etter Tunnelsikkerhetsforskriften som gjeld Hordaland:

- 2015: 39,3 mill. kr
- 2016: 40,3 mill. kr
- 2017: 41,3 mill. kr
- 2018: 42,4 mill. kr

Dette inngår i rammeoverføringane og er ein del av dei frie inntektene.

Det er kome signal om at det ikkje er sikkert den statlege økonomiske kompensasjonen i samband med iversetting av forskrifta vert vidareført etter 2019. I statsbudsjettet for 2015 står det at "Oppfylgging av kravene i forskriften skal utføres etter en tidsplan og skal være fullført innen utgangen av 2019." I NTP (St.meld 33 2016-17) står det at "Den økonomiske kompensasjonen som ble gitt i forbindelse med iverksettelsen av tunnelsikkerhetsforskriften på fylkesveg i 2015, blir også videreført til 2019."

Finansiering av tunnelutbetringar i Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal og for riksveg tunnelar

I RTP for Sogn og Fjordane fylkeskommune 2018-2027 står følgjande:

«Gjennom vedteken tunnelrehabiliteringsplan for tunnelar er det lagt opp til utbetring av fylkesveg tunnelane i samsvar med krav i tunnelsikkerhetsforskrifta og nødvendige oppgraderingar ut over forskrifta. Arbeidet skal vere ferdig i løpet av 2024.»

Det meste av oppgraderingane i Sogn og Fjordane er planlagt finansiert over driftsbudsjettet og i 2018 er det satt av 40,9 mill. kr til ordinært tunnelvedlikehald og 106,4 mill. kr til tunnelrehabiliteringsplan. Sogn og Fjordane har 35 tunnelar som skal utbetrast i tunnelrehabiliteringsplanen. Samla kostnadsramme er om lag 2 060 mill. kr i perioden 2015-2024. Om lag 500 mill. kr er sett av på investeringsbudsjettet (Blaksettunnelen og Seimsdaltunnelen), medan om lag 1,5 mrd. kr er føresett finansiert over vedlikehaldsbudsjettet. Det er pr. 2017 nytta om lag 330 mill. kr. Sogn og Fjordane har ambisjon om å gjennomføre tunnelrehabiliteringa innan 2024, men også dei har utfordringar med finansieringa.

Møre og Romsdal fylkeskommune har valt ein anna strategi enn Sogn og Fjordane og gjort følgjande vedtak i fylkestinget 13.06.2017:

«Tunnelsikring:

Tiltak etter tunnelsikkerhetsforskrifta for åra 2020 og 2021 – til saman 431,7 mill. kroner – vert teke ned. Framdrifta etter 2019 må følgje overføringane frå staten.»

Når det gjeld oppgradering av tunnelar på riksvegar i Region vest er det i følgje tal motteke frå SVV i 2017 budsjettert med følgjande:

2017: 444 mill. kr
2018: 935 mill. kr
2020 og vidare: 4361 mill. kr

Tidsfrist for tunnelane på E16/E39 er 2021, mens frist for øvrige riksvegar er 2023.

Dette viser at det er skilnad på korleis Tunnelsikkerhetsforskriften vert følgt opp og finansiert. I arbeidet med rullering av Investeringsprogram for fylkesvegar og ved neste rullering av RTP må det utgreiast nærare korleis Hordaland skal følgje opp forskrifta, inklusiv behov for større samordning med Sogn og Fjordane i nye Vestland fylke.

Fylkesrådmannen sine vurderingar

Det er fleire usikre moment ved utbetring av tunnelar som gjer at fylkesrådmannen legg fram denne saka. I forhold til kostnadsoverslag og finansiering har føresetnadane endra seg sidan Plan for utbetring av lange fylkesveggtunnelar vart vedtatt i fylkestinget 13.12.2016. Det vil bli utfordringar med å kunne gjennomføre utbetring av tunnelar etter framdriftsplan som ligg til grunn for utsatt frist og som er sendt til Vegdirektoratet. Nedtrekket i ramma frå 100 mill. kr til 60 mill. kr i 2018 aukar usikkerheita i forhold til gjennomføringsplan. Fylkesrådmannen har behov for ein nærare gjennomgang av finansierings- og framdriftsplan før revidert framdriftsplan kan sendast inn til Vegdirektoratet. Revisjon av planen må også vurderast i forhold til behov for samordning med Sogn og fjordane, som har lagt seg på ein annan finansierings- og gjennomføringsplan enn Hordaland fylkeskommune.

Det er vist til innleiingsvis usikkerheit i forhold til kor lenge kompensasjon etter Tunnelsikkerhetsforskriften vert vidareført. Fylkesrådmannen ser det vert store utfordringar med å finansiere utbetringane av tunnelane. Det er eit stort behov for å vidareføre det statlege bidraget etter 2019 fram til utbetringane er gjennomført, samt auke dei statlege overføringar slik at det vert i samsvar med dei faktiske utgiftene Tunnelsikkerhetsforskriften fører med seg.

I vedlagt notat frå Statens vegvesen kjem det fram at ein del tiltak som skal utførast under tunneloppgraderinga er vedlikehaldstiltak som ville ha vore nødvendige vedlikehaldstiltak i nær framtid, uavhengig av Tunnelsikkerhetsforskriften. Fylkesrådmannen meiner likevel at erfaringstal og kostnadsoverslaga Statens vegvesen har utarbeida viser at kompensasjon etter Tunnelsikkerhetsforskriften ikkje dekkjer dei faktiske utgiftene. Notat av 19.05.2017 frå Statens vegvesen «Finansieringsbehov» viser som nemnt at 37 tunnelar støttar minstekrava i føresegna og at denne oppgraderinga er kalkulert til å koste til saman 1 077 mill. kr (alt. A) (inkl. ein stor oppgradering av Folgefonntunnelen som per i dag er kalkulert til 259 mill. kr innafor alt. A). I tillegg er det sterke faglege tilrådingar å gjennomføre tiltak på til saman 1 386 mill. kr (alt. B) når ein fyrst skal gjennomføre tiltak i tunnelane. Samla investeringsbehov er dermed 2 463 mill. 2017-kr. med ein usikkerheit på +/- 40%. Kor mange av tiltaka, som er satt opp under alternativ B i dei ulike tunnelane, må vurderast nærare ved rullering av Investeringsprogram og før ein gjev klarsignal for gjennomføring av kvart enkelt prosjekt. I oppdatert skisse til finansierings- og framdriftsplan frå Statens vegvesen, som ligg ved saka, er det lagt inn tiltak for til saman 1 224 mill. kr innan 2029 ekskl. midlar til Folgefonnstunnelen. I løpet av hausten 2018 skal utgreiinga om oppgradering av Folgefonntunnelen vere ferdig og fylkesrådmannen vil kome attende til ei nærare vurdering når utgreiinga er motteken.

For å sikre kontinuitet i planleggings- og anbudsprosessane, og jamn effektiv produksjon, er det ønskjeleg for å ha mest mogleg føreseielege årlege økonomiske rammer og at ein startar prosjektering og førebur anbudsprosessar i god tid. Anbudsprosessar er tidkrevjande, så for å kome i gang med produksjonen i starten av året er det ein stor fordel å kunne lyse ut dei høgast prioriterte prosjekta året før. Dette er også i tråd med punkt 5.3.1 i rammeavtale mellom HFK og SVV:

« For å sikre raskare framdrift av mindre tiltak under programområda, fornying og opprusting vert det foreslått at ein kan starte prosjektering i inneverande år, men at løyvinga til prosjektet kjem i investeringsprogrammet for påfølgjande år. På denne måten kan ein sikre større fleksibilitet både i planlegging, prosjektering og gjennomføring av dei ulike tiltaka i programområda og fornying og opprusting.»

Fylkesrådmannen legg derfor opp til å lyse ut konkurranse for utbetring av Bjørøy og Lyngfjell tunnelane hausten 2018 for å sikre kontinuitet i planlegging, anbudsprosessar og produksjon. Desse utbetringane er dei neste prosjekta som står for tur i 2019 og finansiering er lagt over to år slik at ein har nødvendig fleksibilitet.

I vedteke Investeringsprogram står det at ny framdriftsplan blir sendt Vegdirektoratet etter politisk handsaming av Investeringsprogrammet i desember 2017. På grunn av dei mange usikre momenta nemnt i denne saka, tilrår no fylkesrådmannen å kome attende til oppdatert framdrifts og finansieringsplan.